فصل‌نامه‌ی مطالعات توسعه‌ی اجتماعی-فرهنگی، دوره‌ی سیزدهم، شماره‌ی ۲، پاییز ۱۴۰۳، صفحات۷۷-۴۸

مقاله پژوهشی

تحلیل نقش اقدامات توسعه‌ای سازمان‌های غیردولتی در توانمندسازی روستاییان (فعالیت‌های توسعه‌ای نهاد خیریهٔ امام علی (ع) در روستاهای شهرستان قائن)

حمداله سجاسی قیداری[۱]، حمیده مولائی[۲]

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۲۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۷/۱۸

چکیده

دستیابی به توسعهٔ پایدار بدون توانمندسازی اقشار ضعیف جامعه امکان‌پذیر نمی‌باشد. یکی از استراتژی‌ها جهت توانمندسازی جوامع به ویژه جوامع روستایی، سازمان‌های غیردولتی یا مردم‌نهاد مانند نهادهای خیریه هستند که می‌توانند در سطح ملی و همچنین در سطح جهانی برای انسان‌های در حاشیه و فقیر، خدمات اولیه و کلیدی توسعه‌ای ارائه دهند و تا حدودی موجب رفاه و بهبود شرایط زندگی و توانمندی آنان شوند. در این راستا، پژوهش حاضر به تحلیل نقش سازمان غیردولتی و نهاد خیریهٔ امام علی (ع) در توانمندسازی روستاییان شهرستان قائن با استفاده از روش کمی از نوع توصیفی و ابزار پیمایش پرداخته است. ۵ روستای تحت پوشش اقدامات توسعه‌ای نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) در شهرستان قائن به عنوان نمونه انتخاب شدند. جامعهٔ آماری شامل تمامی خانوارهای این روستاها می باشد که از طریق نمونه گیری تمام شماری ۳۱۹ نمونه (یک نفر به عنوان نمایندهٔخانواده، ترجیحا سرپرست) در سطح خانوارهای روستایی انتخاب شدند و از طریق پرسشنامهٔ محقق ساخته بر اساس شاخص‌ها و متغیرهای استخراج شده، اقدام به جمع‌آوردی داده‌ها گردید. تحلیل آماری بیانگر وجود رابطهٔ مستقیم و معناداری بین توانمندسازی و فعالیت-های توسعه‌ای نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) می‌باشد و می‌توان گفت فعالیت‌های توسعه‌ای نهاد خیریه، باعث توانمندسازی بسیاری از روستاییان شده است و توانسته است با اقدامات توسعه‌ای خود، گامی در جهت توانمندسازی خانوارهای روستاها بر دارد. همچنین در جهت رتبه‌بندی روستاهای مورد مطالعه در زمینهٔ

[۱] . دانشیار گروه جغرافیا، دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران (نویسندهٔ مسؤول). ssojasi@um.ac.ir

[۲] . دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، گروه جغرافیا، دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران. molaei.hamideh@mail.um.ac.ir

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

توانمندسازی و فعالیت‌های توسعه‌ای نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) از مدل ماباک استفاده شده است که مردم روستای خرم‌آباد، دارای بالاترین سطح از ادراک توانمندسازی بوده است.

واژه‌های کلیدی: توانمندسازی؛ توسعهٔ روستایی؛ خیریهٔ امام علی (ع)؛ سازمان مردم‌نهاد؛ شهرستان قائن.

مقدمه و طرح مسأله

با توجه به اینکه حدود دو سوم از جمعیت کشورهای در حال توسعه، در مناطق روستایی سکونت دارند و این کشورها با رشد شتابان جمعیت و چالش‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و زیست‌محیطی مواجه‌اند، توسعهٔ روستایی به عنوان یک اولویت برای مسؤولان و سیاست‌گذاران ضروری به نظر می‌رسد (حیدری ساربان، ۱۳۹۱: ۱۷۳). در این میان، توانمندسازی به عنوان راهبردی اساسی برای بهبود شرایط زندگی در جوامع، به‌ویژه جوامع روستایی، اهمیت می‌یابد (گنجلو و سعیدی مفرد، ۱۳۹۸: ٤٨٤). توانمندسازی در برنامه‌های جدید توسعهٔ روستایی، فرآیندی است که بر افزایش ظرفیت‌ها و قابلیت‌های افراد برای مشارکت در مذاکرات، گفت‌وگوها و کنترل بر نهادها و سازمان‌هایی که زندگی آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهند، تمرکز دارد (میرزایی و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۰۰). این مفهوم همچنین به ارتقای توانایی چانه‌زنی مردم با نهادهای دولتی و غیردولتی که عملکرد آن‌ها بر زندگی مردم اثرگذار است، اشاره دارد و دو هدف کلیدی توانمندسازی و کاهش فقر را دنبال می‌کند (رضوانی، ۱۳۹۰: ۱۰۸).

سازمان‌های غیردولتی نیز از جمله ابزارهای مهم توانمندسازی محسوب می‌شوند. طی دهه‌های گذشته، نقش این سازمان‌ها در مدیریت امور و رفع مشکلات جوامع، از جمله جوامع محلی، به‌طور قابل‌توجهی افزایش یافته است. این سازمان‌ها با فعالیت‌های غیرانتفاعی و داوطلبانه، در جهت رفاه اجتماعی و ارائهٔ خدمات عمومی فعالیت می‌کنند. سازمان‌های مردم‌نهاد[1] اغلب شامل گروه‌ها و نهادهای خودجوشی هستند که استقلال از دولت را به عنوان ویژگی بارز خود معرفی می‌کنند. هدف کلی این سازمان‌ها، تحقق توسعهٔ پایدار و انسان‌محور است (صرافی زاده و حاجی انزهائی، ۱۳۸۹). در حال حاضر، سازمان‌های غیردولتی جذابیت بالایی دارند؛ نخست به دلیل تلاش برای تقویت مشارکت مردمی و دوم به عنوان ابزاری برای پر کردن شکاف‌های موجود در برنامه‌های ضعیف دولتی در کشورهای در حال توسعه، به‌ویژه با توجه به بحران‌های مالی و اداری، این سازمان‌ها نقش مهمی در توانمندسازی، ایجاد اشتغال و حمایت از اقشار محروم جامعه دارند (مسعودی پور و باقری نصرآبادی، ۱۳۹۷: ۱٤۱–۱۵۸).

[1]. NGO

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

خیریه‌ها نیز یکی از اشکال رایج سازمان‌های غیردولتی هستند که با تکیه بر منابع خصوصی یا همکاری با نهادهای دولتی، در تلاش برای حل مشکلات جامعه و ارائهٔ کمک به افراد نیازمند فعالیت می‌کنند (بهار و فروغی، ۱۳۹۷: ۵). اقدامات خیریه‌ها در توانمندسازی روستاها عمدتاً شامل فرهنگ‌سازی، ایجاد اشتغال، بهداشت و درمان، آبادانی و بهبود مسکن در مناطق کمتر توسعه‌یافته است (کسائی، ۱۳۸۹). یکی از نهادهای خیریه‌ای که طی سال‌های اخیر در زمینهٔ توانمندسازی روستاها فعالیت داشته است، خیریهٔ امام علی (ع) در شهرستان قائن است. هدف از این پژوهش، بررسی تأثیر اقدامات سازمان‌های غیردولتی، به‌ویژه نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) شهر ری، بر توانمندسازی خانوارهای روستایی در شهرستان قائن است. در این راستا، پرسش اصلی پژوهش عبارت است از: "اقدامات خیریهٔ امام علی (ع) شهر ری تا چه حد به توانمندسازی روستاییان در شهرستان قائن کمک کرده است؟" یافته‌های این پژوهش می‌تواند برای برنامه‌ریزان توسعهٔ روستایی و نهادهای غیردولتی فعال در روستاها جهت اجرای اقدامات توسعه‌ای مفید باشد.

پیشینهٔ پژوهش

یکی از مباحث کلیدی در توسعهٔ روستایی، توانمندسازی اقشار مختلف جامعه، به‌ویژه در جوامع کمتر توسعه‌یافته است. سازمان‌های غیردولتی می‌توانند در این زمینه نقشی اساسی ایفا کنند. این سازمان‌ها به‌طور گسترده‌ای در کشورهای در حال توسعه به منظور بهبود شرایط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جوامع روستایی فعالیت دارند. تاکنون تحقیقات متعددی دربارهٔ تأثیرسازمان‌های غیردولتی بر توانمندسازی جوامع مختلف صورت گرفته است که در ادامه به مرور برخی از این پژوهش‌ها پرداخته شده است:

گنجلو و سعیدی مفرد (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «نقش سازمان‌های مردم‌نهاد و تشکل‌های محلی در توانمندسازی اجتماعی سکونتگاه‌های غیررسمی»، به بررسی تأثیر سازمان‌های مردم‌نهاد بر توانمندسازی اجتماعی ساکنین محلات پرداخته‌اند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که سازمان‌های مردم‌نهاد تمایل بالایی به اعتماد اجتماعی و پذیرش توسط ساکنین محلات دارند. با این حال، به دلیل مسائل اقتصادی و مالی و عدم توانایی این سازمان‌ها در تأمین هزینه‌ها به‌منظور رفع مشکلات محلات و نیازهای ساکنین، جایگاه قانونی مناسبی برای این سازمان‌ها به رسمیت شناخته نمی‌شود و در نتیجه تأثیرگذاری آن‌ها در توانمندسازی کامل محلات محدود است.

یوسفی و میرزایی (۱۴۰۰) نیز در تحقیق خود با عنوان «نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در توانمندسازی اجتماعی– فرهنگی جوانان شهر تهران» به نقش این سازمان‌ها در توسعهٔ اجتماعی پایدار پرداخته‌اند. در این پژوهش، تأثیر سازمان‌های مردم‌نهاد بر توانمندسازی اجتماعی و فرهنگی جوانان بررسی شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که سازمان‌های مردم‌نهاد تأثیر مستقیمی بر

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

توانمندسازی اجتماعی جوانان دارند. از بین فعالیت‌های تعریف‌شده برای این سازمان‌ها، تنها فعالیت پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی بر توانمندسازی فرهنگی جوانان تأثیرگذار بوده است. طالشی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «نقش دولت در توانمندسازی جوامع روستایی» که به مطالعهٔ ناحیهٔ کاشان پرداخته است، به بررسی رابطهٔ بین سرمایه‌گذاری دولت و توانمندسازی روستاییان پرداخته‌اند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که رابطهٔ مثبت، قوی و مستقیمی بین دو متغیر سرمایه‌گذاری و توانمندسازی روستاییان وجود دارد. در این پژوهش بر اهمیت برنامه‌ریزی مشارکت‌مدار، تسهیلگر و غیرمتمرکز برای تحقق توسعهٔ پایدار روستایی تأکید شده است و به ضرورت انجام مطالعات آمایش منطقه‌ای و محلی و همچنین ارتقاء مسؤولیت‌پذیری فردی در طراحی و اجرای برنامه‌های توسعه اشاره شده است.

بوزرجمهری و جوانی (۱۴۰۱) در تحقیق خود با عنوان «نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در توانمندسازی زنان روستایی» که در روستاهای شهرستان رشتخوار انجام داده‌اند، به تأثیر سازمان‌های مردم‌نهاد بر توانمندسازی زنان پرداخته‌اند. این پژوهش نشان داده است که سازمان‌های مردم‌نهاد بر افزایش آگاهی، اعتماد به نفس و تمایل زنان روستایی به فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی تأثیر مثبت داشته‌اند. با این حال، در برخی شاخص‌ها، مانند آگاهی‌های اجتماعی و حقوقی، مهارت‌های تولیدی و دسترسی به تسهیلات مالی، سازمان‌های مردم‌نهاد به موفقیت کامل دست نیافته‌اند و زنان به منابع مالی و آموزشی بیشتری نیاز دارند. حاجی بابایی و رضایی (۱۴۰۲) در پژوهشی تحت عنوان «طراحی و تبیین مدل بومی توانمندسازی در سازمان‌های مردم‌نهاد کسب‌وکارگرا» به بررسی این موضوع پرداخته‌اند که چگونه سازمان‌های مردم‌نهاد می‌توانند با کمک دولت در ارتقای کسب‌وکارهای محلی تأثیرگذار باشند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که دولت می‌تواند در بخش‌های پشتیبانی، آموزشی، رفع موانع قانونی و ساختاری و توسعهٔ تجاری پروژه‌های اقتصادی سازمان‌های مردم‌نهاد نقش مهمی ایفا کند.

وانگ و همکاران[1] (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای با عنوان «توانمندسازی از طریق ارتباط عاطفی و ظرفیت‌سازی: مشارکت عمومی از طریق سازمان‌های غیردولتی محیطی»، به نقش سازمان‌های مردم-نهاد در بهبود مشکلات محیطی پرداخته‌اند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که بسیج مشارکت عمومی در حاکمیت محیطی می‌تواند به بهبود مشکلات محلی کمک کند، اما برای دستیابی به این هدف نیاز به فضای فرصت سیاسی، بودجهٔ کافی و فرهنگ مشارکت عمومی است. اسلام شاه[2] (۲۰۲۰) در پژوهش خود تحت عنوان «نقش و مشارکت سازمان‌های غیردولتی در توانمندسازی

[1] Wang and et al
[2]. Aslam Shah

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]
[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

زنان: مطالعهٔ موردی همهٔ زنان اتحادیهٔ پاکستان»، به نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در بهبود وضعیت حقوقی و اجتماعی زنان در پاکستان پرداخته است. این پژوهش نشان می‌دهد که درک حقوق زنان نه تنها به بهبود وضعیت حقوقی زنان کمک می‌کند، بلکه به کاهش خشونت علیه زنان و کودکان نیز منجر می‌شود. با این حال، نیاز به فعالیت‌های بیشتری در این زمینه وجود دارد تا حقوق زنان به‌طور کامل در جریان اصلی جامعه به رسمیت شناخته شود. آگراوال و همکاران[1] (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان «توانمندسازی زنان از طریق کارآفرینی»، به بررسی تأثیر فعالیت‌های کارآفرینی اجتماعی در روستاهای هند پرداخته‌اند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که ایجاد کسب‌وکارهای کوچک برای زنان روستایی از طریق سازمان‌های مردم‌نهاد منجر به افزایش اعتماد به نفس، بهبود مشارکت زنان در تصمیم‌گیری‌های خانوادگی و تغییر نگرش مردان نسبت به زنان شده است. اما، با توقف این طرح‌ها، بسیاری از دستاوردهای به‌دست‌آمده از بین رفته است و زنان دوباره به شرایط اولیه خود بازگشته‌اند.

داس و همکاران[2] (۲۰۲۲) در مطالعه‌ای با عنوان «بررسی نقش توانمندسازی جامعه در ریشه‌کنی فقر شهری در کوالالامپور، مالزی»، به بررسی تأثیر توانمندسازی اقتصادی از طریق مشارکت مستقیم مردم در پروژه‌های توسعه‌ای پرداخته‌اند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که ایجاد کسب‌وکارهای کوچک و مشارکت مردم در این پروژه‌ها منجر به بهبود وضعیت اقتصادی و افزایش امید به آینده در میان گروه‌های هدف شده است. هیبز[3](۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان "نقش یک سازمان غیردولتی زنان در افزایش توانمندی روانی و مشارکت مدنی زنان در ولز" به بررسی نقشسازمان‌های مردم‌نهاد در توانمندسازی زنان پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که زنان از طریق این سازمان‌ها توانسته‌اند مهارت‌های روانی و اجتماعی خود را بهبود بخشند و مشارکت بیشتری در جامعهٔ مدنی داشته باشند. الحکیم و همکاران[4] (۲۰۲۲) در مطالعه‌ای با عنوان «توانمندسازی زنان به عنوان یک نتیجه از پروژه‌های سازمان‌های غیردولتی: آیا رویکرد فعلی پایدار است؟»، به بررسی چالش‌ها و محدودیت‌های سازمان‌های غیردولتی در توانمندسازی زنان پرداخته‌اند. این پژوهش نشان می‌دهد که دانش محدود از توانمندسازی زنان و عدم توجه به تغییرات سیستمی می‌تواند مانع از پایداری دستاوردهای سازمان‌های مردم‌نهاد شود.

1 Agrawal & et al
2 Dass & et al
3. Hibbs & et al
4 .Al Hakim

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]
[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

فلینتان و ابا[1] (۲۰۲۳) در مطالعه‌ای با عنوان «مدیریت مشارکتی مرتع: وسیله‌ای برای توانمندسازی زنان دامدار در اتیوپی»، به بررسی نقش مدیریت مشارکتی در بهبود برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان پرداخته‌اند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که زنان در فرآیند مدیریت مشارکتی مرتع به‌طور مساوی با مردان شرکت داشته‌اند و دسترسی آن‌ها به منابع مرتع و فرآیندهای تصمیم‌گیری بهبود یافته است. با وجود تحقیقات گسترده در زمینهٔ تأثیر سازمان‌های مردم‌نهاد بر توانمندسازی جوامع، این مطالعه به چندین شکاف مهم اشاره می‌کند:

- کمبود تحقیقات خاص دربارهٔ نهادهای خیریه: اکثر تحقیقات به تأثیر کلی سازمان‌های مردم‌نهاد پرداخته‌اند و کمتر به نقش خاص نهادهای خیریه در توانمندسازی روستاییان توجه شده است.
- نیاز به مطالعات طولانی‌مدت: بیشتر تحقیقات به تأثیرات کوتاه‌مدت این نهادها پرداخته‌اند و نیاز به بررسی تأثیرات بلندمدت و پایداری این اقدامات وجود دارد.
- توجه ناکافی به چالش‌ها: در حالی که تأثیرات مثبت نهادهای خیریه مورد بررسی قرار گرفته، چالش‌ها و موانع موجود در مسیر توانمندسازی روستاییان به طور کامل تحلیل نشده است. بنابراین، این تحقیق با تمرکز بر نهاد خیریه امام علی (ع) به عنوان یک نمونهٔ خاص از سازمان‌های غیردولتی، به بررسی تأثیرات دقیق و عمیق فعالیت‌های توسعه‌ای این نهاد بر توانمندسازی روستاییان در شهرستان قائن می‌پردازد.

چارچوب نظری

در عصر حاضر، توسعهٔ روستایی تا حد زیادی وابسته به توانمندسازی ساکنان این مناطق است، زیرا تغییر در دانش، مهارت‌ها و نگرش‌های روستاییان می‌تواند موجب پیشرفت و تحول در توسعهٔ روستایی شود. در این راستا، پذیرش و بهره‌گیری از شیوه‌های نوین توسط روستاییان، منجر به تغییر افکار آنان و ایجاد دیدگاه‌های نوین نسبت به فعالیت‌های اقتصادی در مناطق روستایی می‌شود. این امر با ارتقای سطح آگاهی و دانش، بستر توسعهٔ پایدار را در این جوامع فراهم می‌کند (حیدری ساربان، ۱۳۹۱: ۱۷۵).

توانمندسازی به‌عنوان یک استراتژی کلیدی، نقشی اساسی در ارتقای اجتماعات محلی ایفا می‌کند، به‌طوری‌که نه تنها از انزوای افراد جلوگیری می‌کند، بلکه باعث کاهش وابستگی آن‌ها و انتخاب مسیرهای دلخواه بر اساس نیازها و خواسته‌هایشان می‌شود. یکی از روش‌های مؤثر در این زمینه، ترویج و گسترش فعالیت‌های خیریه‌ای به‌عنوان نهادهای غیردولتی است. خیریه‌ها،

[1] .Flintan & Eba

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

سازمان‌هایی غیرانتفاعی و غیردولتی هستند که با بهره‌گیری از منابع بخش خصوصی و در همکاری با نهادهای دولتی، در راستای بهبود شرایط زندگی افراد و جوامع عمل می‌کنند (عبادی، ١٣٨٦). این نهادها تلاش می‌کنند با توانمندسازی افراد، به‌ویژه اقشار آسیب‌پذیر، آن‌ها را به کنشگران اصلی توسعه تبدیل کنند. به‌عبارت‌دیگر، هدف خیریه‌ها این است که افراد بتوانند به‌صورت مستقل و آگاهانه در فرآیندهای توسعه مشارکت کنند و آن‌ها را هدایت نمایند (بذرافشان و طولابی نژاد، ١٣٩٥: ١٨٤). خیریه‌ها به‌عنوان بازوهای حمایتی برخاسته از جامعه، با استفاده از منابع موجود، به حل مشکلات و چالش‌های جامعه می‌پردازند و با محوریت فعالیت‌های داوطلبانه، کمک‌رسانی به نیازمندان را تسهیل می‌کنند (بهار و فروغی، ١٣٩٧).

اقدامات خیریه‌ها در توانمندسازی روستاها شامل حوزه‌های متعددی همچون فرهنگ‌سازی، کارآفرینی و اشتغال‌زایی، بهبود بهداشت و درمان، توسعهٔ زیرساخت‌های مسکن و آبادانی در مناطق کمتر توسعه‌یافته است (کسائی، ١٣٨٩). این سازمان‌ها که معمولاً غیرانتفاعی و مستقل از دولت هستند، بودجهٔ خود را از طریق کمک‌های مردمی و در برخی موارد با حمایت نهادهای دولتی تأمین می‌کنند (بوزرجمهری و جوانی، ١٤٠١: ٧٣٨). به دلیل ارتباط نزدیک این سازمان‌ها با جوامع محلی و اعتماد عمومی نسبت به آن‌ها، می‌توانند به‌عنوان بازوان اجرایی یا مشورتی دولت عمل کنند. اصل بنیادین سازمان‌های غیردولتی، همکاری مردم در دستیابی به توسعهٔ پایدار و ایجاد جامعه‌ای مدنی و مترقی است. در سطح بین‌المللی نیز این سازمان‌ها به‌عنوان یکی از ابزارهای کلیدی توسعه شناخته می‌شوند، زیرا با بسیج امکانات و توان اجتماعی، به توسعه و سازندگی جامعه کمک می‌کنند (گنجلو و سعیدی مفرد، ١٣٩٨: ٤٨٥).

در نهایت، نهادهای خیریه با ویژگی‌هایی همچون عضویت داوطلبانه، اهداف غیرانتفاعی، روابط افقی میان اعضا و استقلال از قدرت‌های سیاسی، نقش واسطه‌ای بین مردم و دولت ایفا می‌کنند و از طریق ایجاد ائتلاف میان گروه‌های مختلف، به توسعهٔ جوامع، به‌ویژه جوامع روستایی، کمک شایانی می‌کنند (همتی نژاد و همکاران، ١٣٩٧: ١٦٦). بر همین اساس، در دو دههٔ اخیر، دولت‌ها اهمیت و نقش سازمان‌های غیردولتی را در بهبود ظرفیت‌های مردمی برای مشارکت در فرآیند توسعه به رسمیت شناخته‌اند (طالبی دلیر و شبان طاهری، ١٣٩٣).

نظریه‌های مختلفی در ارتباط با توانمندسازی روستایی مطرح می‌باشد که متناسب با فعالیت سازمان‌های خیریه‌ای در این مطالعه از نظریهٔ توسعهٔ پایین به بالا و نظریهٔ توانمندسازی اجتماعی و روانشناسی استفاده شده است.

نظریهٔ توسعه از پایین به بالا در توسعهٔ روستایی بر این اصل استوار است که فرآیند توسعه باید با مشارکت فعال جوامع محلی، بهره‌گیری از ظرفیت‌های بومی و ایجاد تغییرات از درون شکل

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

گیرد (ازکیا، ۱۳۹۳). سازمان‌های غیردولتی و خیریه‌ای در این چارچوب نقش اساسی ایفا می‌کنند، زیرا می‌توانند بدون وابستگی به سیاست‌های دولتی، به طور مستقیم با جوامع روستایی تعامل داشته باشند و بر اساس نیازهای واقعی آن‌ها اقدام کنند. این سازمان‌ها معمولاً در حوزه‌هایی مانند توانمندسازی اقتصادی، بهبود خدمات آموزشی و بهداشتی، توسعهٔ زیرساخت‌های روستایی و افزایش آگاهی اجتماعی فعالیت دارند (توسلی، ۱۳۸۰). یکی از اصول کلیدی این نظریه، استفاده از دانش بومی و مشارکت فعال مردم در فرآیند توسعه است. سازمان‌های غیردولتی و خیریه‌ای با اجرای برنامه‌های مبتنی بر نیازهای محلی، می‌توانند توسعهٔ پایدار را در مناطق روستایی تقویت کنند. رابرت چمبرز (۱۹۹۷) در کتاب Whose Reality Counts? بر اهمیت توسعهٔ مشارکتی و نقش جوامع محلی در تصمیم‌گیری‌های توسعه‌ای تأکید کرده است. این سازمان‌ها می‌توانند از طریق تسهیل‌گری و ایجاد فرصت‌های مشارکت، نقش مهمی در افزایش خودکفایی روستاییان ایفا کنند (پرتی[1]، ۱۹۹۵). اقدامات توسعه‌ای سازمان‌های غیردولتی و خیریه‌ای در توسعهٔ روستایی مزایای متعددی دارد، از جمله:

- افزایش احساس مالکیت روستاییان نسبت به برنامه‌های توسعه‌ای از طریق مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها (شریفی، ۱۳۹۸)
- ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار و تقویت کارآفرینی روستایی
- بهبود خدمات آموزشی و بهداشتی در مناطق محروم
- گسترش زیرساخت‌های اساسی نظیر آب، برق و جاده‌ها با حمایت مالی و فنی سازمان‌های غیردولتی
- کاهش مهاجرت از روستا به شهر با ایجاد شرایط مناسب برای زندگی و کار در مناطق روستایی (توسلی، ۱۳۸۰)

با این حال، این مدل چالش‌هایی از جمله محدودیت‌های مالی و اجرایی سازمان‌های غیردولتی، نیاز به هماهنگی با نهادهای دولتی و ضرورت ارتقای ظرفیت‌های محلی برای مشارکت مؤثر در فرآیندهای توسعه دارد (ازکیا، ۱۳۹۳). با وجود این چالش‌ها، تجربیات نشان داده است که مشارکت سازمان‌های غیردولتی و خیریه‌ای در توسعهٔ روستایی، منجر به بهبود پایدار شاخص‌های توسعه‌ای و افزایش رضایت و توانمندسازی روستاییان می‌شود.

نظریهٔ توانمندسازی اجتماعی و روانشناختی در زمینهٔ توسعهٔ روستایی، به ویژه در ارتباط با نقش اقدامات توسعه‌ای سازمان‌های غیردولتی و خیریه‌ای، یکی از مفاهیم حیاتی در جهت ارتقاء

[1]. Pretty

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

کیفیت زندگی و کاهش نابرابری‌ها در جوامع روستایی است. این سازمان‌ها به عنوان نهادهای مستقل و غیردولتی می‌توانند در فرآیند توانمندسازی اجتماعی و روانشناختی روستائیان نقش حیاتی ایفا کنند و به توسعهٔ پایدار و همه‌جانبه در مناطق روستایی کمک کنند.

نقش سازمان‌های غیردولتی در توانمندسازی اجتماعی و روانشناختی

سازمان‌های غیردولتی و خیریه‌ها در فرآیند توانمندسازی اجتماعی روستائیان می‌توانند از طریق طراحی و اجرای پروژه‌های مشارکتی به تقویت جوامع محلی کمک کنند. این سازمان‌ها معمولاً با ایجاد بسترهای مناسب برای مشارکت فعال مردم در تصمیم‌گیری‌ها و پروژه‌های توسعه‌ای، می‌توانند به ارتقاء آگاهی اجتماعی و تقویت روابط اجتماعی در میان روستائیان بپردازند. از جمله اقدامات توسعه‌ای این سازمان‌ها می‌توان به برگزاری دوره‌های آموزشی، تشکیل کارگاه‌های مهارت‌آموزی و ایجاد گروه‌های داوطلبانه اشاره کرد که می‌تواند به تقویت مشارکت اجتماعی و افزایش خودباوری در سطح روستا کمک کند (زیمرمن[1]، ۲۰۰۰)

سازمان‌های غیردولتی با ترویج فرهنگ همکاری و همیاری در جوامع روستایی، به تقویت شبکه‌های اجتماعی و گروه‌های محلی کمک می‌کنند. این شبکه‌ها می‌توانند به عنوان پایه‌های اصلی برای حل مسائل اجتماعی و اقتصادی عمل کنند. برای مثال، سازمان‌های غیردولتی در برخی از مناطق روستایی با ترویج فرهنگ توانمندسازی گروه‌های زنان یا جوانان، به آنها این امکان را می‌دهند تا در تصمیم‌گیری‌های اجتماعی و اقتصادی دخیل شوند و از این طریق به توسعهٔ روستاها کمک کنند (مهاجری وهمکاران، ۱۳۹۹: ۲۱۷).

علاوه بر این، توانمندسازی روانشناختی در جوامع روستایی به ویژه در شرایطی که مردم با مشکلات اقتصادی و اجتماعی فراوان روبرو هستند، بسیار حائز اهمیت است. سازمان‌های غیردولتی می‌توانند با ارائهٔ برنامه‌های مشاوره‌ای، آموزش‌های روانشناختی و پشتیبانی‌های اجتماعی، به تقویت عزت نفس و اعتماد به نفس در روستائیان کمک کنند. این سازمان‌ها می‌توانند با فراهم کردن بسترهای مناسب برای مشارکت افراد در فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی، به آن‌ها کمک کنند تا احساس قدرت و کنترل بیشتری بر زندگی خود پیدا کنند (راپاپرت[2]، ۱۹۸۷). این سازمان‌ها معمولاً از طریق برگزاری کارگاه‌های مشاوره‌ای، جلسات روانشناختی و حمایت‌های فردی، به تقویت سلامت روانی و اجتماعی افراد روستایی می‌پردازند. این فرآیند می‌تواند به کاهش اضطراب، افسردگی و احساس بی‌قدرتی در روستائیان کمک کند و در نتیجه آنان را برای مواجهه با چالش‌ها و مشکلات اجتماعی و اقتصادی توانمند سازد (حیدری ساربان، ۱۳۹۷: ۳۹).

1. Zimmerman
2. Rappaport

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

سازمان‌های غیردولتی و خیریه‌ها در زمینهٔ توسعهٔ روستایی، می‌توانند از ترکیب اقدامات توانمندسازی اجتماعی و روانشناختی برای ایجاد تغییرات پایدار در جوامع روستایی بهره ببرند. این سازمان‌ها از یک سو با تقویت مهارت‌های اجتماعی و سازمانی، به روستائیان کمک می‌کنند تا در فرآیندهای تصمیم‌گیری مشارکت کنند و از سوی دیگر، با تقویت عزت نفس و اعتماد به نفس فردی، به آنها کمک می‌کنند تا به عنوان کنشگران مستقل و آگاه، در فرآیندهای توسعه، نقش مؤثری ایفا کنند (نارایان[1]، ۲۰۰۲). برای مثال، در بسیاری از پروژه‌های توسعه‌ای که توسط سازمان‌های غیردولتی اجرا می‌شود، تلاش می‌شود تا علاوه بر ایجاد زیرساخت‌های فیزیکی و اقتصادی، بر ظرفیت‌های اجتماعی و روانشناختی نیز تمرکز شود. این اقدام می‌تواند از طریق آموزش‌های مدیریتی، مهارت‌آموزی و تقویت گروه‌های اجتماعی صورت گیرد. در این راستا، این سازمان‌ها به ایجاد گروه‌های خودیاری و شبکه‌های اجتماعی در روستاها کمک می‌کنند تا مردم بتوانند به صورت جمعی مشکلات خود را شناسایی و راه‌حل‌هایی برای آنها پیدا کنند (متوسلی و حاجی علیلو، ۱۳۹۹: ۱۵).

بر این اساس، اقدامات توسعه‌ای سازمان‌های غیردولتی و خیریه‌ها می‌تواند به تغییرات مثبت و پایدار در جوامع روستایی منجر شود. این سازمان‌ها با تقویت ظرفیت‌های اجتماعی و روانشناختی روستائیان، به ایجاد تغییرات فرهنگی و اجتماعی در جوامع کمک می‌کنند که در نتیجه منجر به کاهش فقر، بهبود کیفیت زندگی و ایجاد حس تعلق اجتماعی در روستائیان می‌شود. به عنوان مثال، سازمان‌های غیردولتی می‌توانند با ایجاد پروژه‌های توسعهٔ اقتصادی که به تقویت مهارت‌های فردی و اجتماعی روستائیان می‌پردازند، آن‌ها را قادر سازند تا خودشان منابع مالی و انسانی خود را برای ایجاد تغییرات مثبت در جامعه‌شان به کار بگیرند (متوسلی و حاجی علیلو، ۱۳۹۹: ۱۳).

بنابراین سازمان‌های غیردولتی و خیریه‌ها نه تنها در ایجاد زیرساخت‌های اقتصادی و فیزیکی نقش دارند، بلکه با ارائهٔ آموزش‌های مدیریتی، مهارت‌آموزی و ایجاد شبکه‌های اجتماعی، به تقویت ظرفیت‌های فردی و جمعی روستاییان کمک می‌کنند. این اقدامات موجب افزایش مشارکت اجتماعی، بهبود کیفیت زندگی، کاهش فقر و ایجاد حس تعلق در میان روستاییان می‌شود. همچنین، تأکید شده است که این سازمان‌ها می‌توانند از طریق پروژه‌های توسعهٔ اقتصادی، مهارت‌های فردی و اجتماعی افراد را تقویت کنند و آن‌ها را قادر سازند تا به طور مستقل منابع خود را برای توسعهٔ جامعه‌شان به کار گیرند.

[1]. Narayan

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

بنابراین، فرضیهٔ پژوهش عبارت است از: اقدامات خیریهٔ امام علی (ع) شهر ری تأثیر مثبتی بر توانمندسازی روستاییان شهرستان قائن دارد و از طریق ارائهٔ حمایت‌های مختلف، موجب توانمندسازی آنان می‌شود، اما سطح توانمند شدن در بین روستاها متفاوت می‌باشد.

روش تحقیق و منطقهٔ مورد مطالعه

این پژوهش از نظر پارادایم در دسته تحقیقات کمی قرار دارد و از نظر ماهیت، به‌عنوان یک مطالعهٔ توصیفی شناخته می‌شود. از نظر شیوهٔ اجرا، پژوهش حاضر در قالب پیمایش انجام شده است و از حیث روش گردآوری داده‌ها، ترکیبی از روش‌های میدانی و کتابخانه‌ای به‌کار گرفته شده است. برای انجام این مطالعه، ابتدا با بررسی چارچوب نظری، شاخص‌های مورد نظر تحقیق استخراج گردید (جدول ۱).

جدول شمارهٔ یک- شاخص‌ها و متغیرهای سنجش فعالیت توسعه‌ای نهاد خیریهٔ امام علی (ع) و شاخص‌های توانمندسازی

شاخص‌ها و متغیرهای سنجش فعالیت توسعه‌ای نهاد خیریه ای امام علی (ع)	شاخص‌های توانمندسازی
شاخص‌های اقتصادی: ایجاد اشتغال، ارائهٔ وام در جهت ساخت مسکن، افزایش انگیزهٔ سرمایه-گذاری، ایجاد اشتغال برای زنان، افزایش مشاغل‌خانگی، تضمین خرید تولیدات روستاییان، تنوع فعالیت‌های اقتصادی، افزایش درآمد روستاییان	خود تعیینی: هدایتگر بودن، خودآغازگر-بودن، خودمختاری، داوطلبانه به کار پرداختن. شایستگی: مصمم در انجام کار، خلاقیت، خوداتکایی، ریسک‌پذیربودن، مسأله‌یابی. معنی‌داری: مسؤولیت-پذیری، اهمیت داشتن کار، تفویض اختیار، تشنهٔ یادگیری. تأثیر: پذیرش رهبری، ابتکار عمل، انگیزش درونی، اثربخشی. اعتماد: پذیرش اجتماعی، میزان تفاهم جمعی، داشتن نگرش
شاخص‌های کالبدی: کمک تأمین مسکن مناسب، جداکردن دام از محل سکونت، مقاوم‌سازی واحدهای مسکونی، مرمت و بهسازی مساکن آسیب دیده، هدایت فاضلاب روستا، آسفالت‌کردن خیابان‌ها، خیابان‌کشی و کوچه‌کشی، نصب تابلو در کوچه‌ها، ایجاد محل دفع زباله، احداث پارک و محل بازی، توجه به سیستم روشنایی معابر، ایجاد مدارس نوساز و با کیفیت، ترویج به کارگیری مصالح مقاوم در ساخت واحدهای مسکونی، بهبود راه دسترسی داخل روستا، توسعهٔ زیرساخت-های انرژی (گاز، برق، آب).	
شاخص‌های بهداشت و سلامت: فراهم‌کردن آب آشامیدنی سالم، فراهم‌کردن خدمات درمانی و بهداشتی، برگزاری دوره‌های آموزشی امور بهداشتی، تشویق به بیمه‌شدن، افزایش سطح سلامت، اصلاح الگوی تغذیه، ترویج و آموزش بهداشت فردی و خانوادگی(مسواک و ....).	
شاخص‌های کارآفرینی: تشویق کسب‌وکارهای گروهی و مشارکتی، برگزاری دوره‌های آموزشی کارآفرینی، احداث و توسعهٔ بازارهای محلی، تخصیص منابع مالی به روستاییان جهت توسعهٔ فعالیت‌های کارآفرینانه، بازاریابی تولیدات، ایجاد فرصت‌های شغلی جدید.	
شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی: فرهنگ‌سازی در جهت فعالیت‌های دینی و مذهبی، برگزاری کلاس‌های آموزش احکام دینی، برگزاری مراسم‌های ملی و مذهبی، کاهش مهاجرت، تشویق ادامهٔ تحصیل، توسعه و ترویج فعالیت‌های خیریه‌ای، فرهنگ‌سازی و آموزش مهارت‌های زندگی، فرهنگ‌سازی توسعهٔ فضای سبز (کاشت درخت و گل و گیاه)، ارتقاء سطح مهارت‌آموزی و فنون، افزایش مشارکت (بازسازی مسکن و ...)، افزایش انگیزه‌های تعلق مکانی، توزیع عادلانهٔ	

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

امکانات، کمک به ایتام و نیازمندان، ایجاد روحیهٔ اعتماد، ایجاد همبستگی، ایجاد امنیت، استحکام خانواده، افزایش امید به زندگی، افزایش توانمندسازی.	مثبت، صداقت.

مأخذ: (حیدری ساربان، ۱۳۹۱؛ شفیعی ثابت و دوستی سبزی، ۱۳۹۵؛ جلالیان و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۵؛ دانائی و همکاران، ۱۳۹۶: ۸۱).

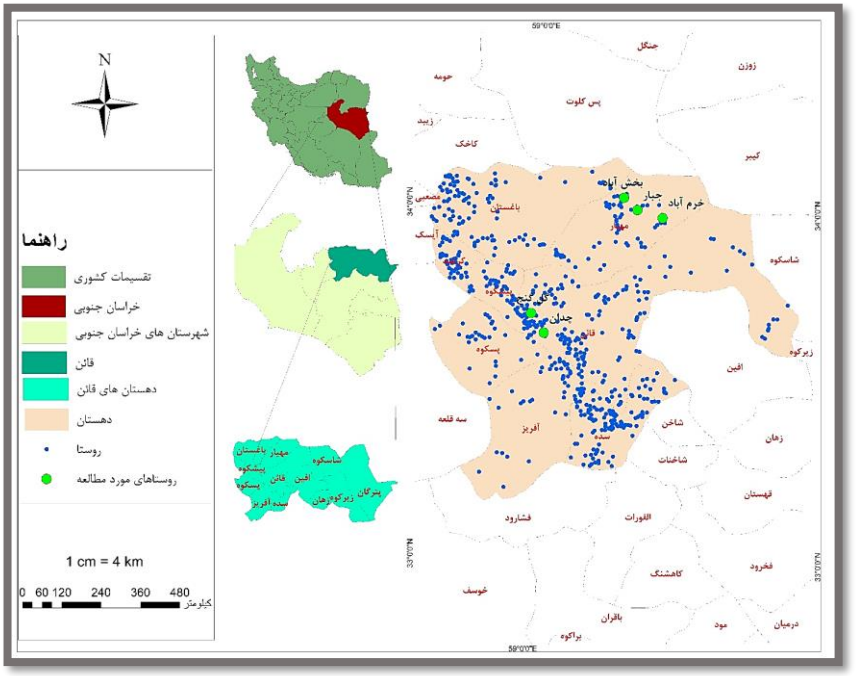
در مرحلهٔ مطالعات میدانی، داده‌های مورد نیاز از طریق پرسشنامه گردآوری شد. جامعهٔ آماری این پژوهش شامل سرپرستان خانوار روستاهای تحت پوشش نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) در شهرستان قائن، استان خراسان جنوبی است. این شهرستان به دلیل موقعیت جغرافیایی خاص خود، از جمله نزدیکی به مرز افغانستان و فاصلهٔ قابل‌توجه از مرکز شهرستان و خدمات‌رسانی، شرایط دشواری را برای ساکنان ایجاد کرده است. علاوه بر این، وابستگی عمدهٔ مردم به کشاورزی به‌عنوان شغل اصلی، که اغلب با درآمد پایین همراه است، این منطقه را در زمره مناطق محروم قرار داده است. برای پاسخگویی به این نیازها، نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) از سال ۱۳۸۶ فعالیت خود را در استان خراسان جنوبی آغاز کرده است. این نهاد با تمرکز بر توسعه و حمایت از روستاهای محروم، تاکنون ۲ روستا در شهرستان نهبندان، ۱ روستا در شهرستان خوسف، ۳ روستا در شهرستان سربیشه، ۱۱ روستا در شهرستان فردوس، ۵ روستا در شهرستان قائن و ۱ روستا در شهرستان زیرکوه را تحت پوشش خود قرار داده است. مجموع این روستاها شامل ۳۲۹۳ خانوار می‌شود.

این نهاد به دلیل ارتباط نزدیک با مردم و جلب اعتماد عمومی، توانسته است به‌عنوان بازوی حمایتی در کنار دولت عمل کند. با بهره‌گیری از منابع خصوصی و در برخی موارد با همکاری نهادهای دولتی، این خیریه نقش مؤثری در حل چالش‌های منطقه داشته است. اقدامات آن شامل فرهنگ‌سازی، کارآفرینی، بهبود بهداشت و درمان و توسعهٔ مسکن در مناطق کمتر توسعه‌یافته بوده است. این تلاش‌ها نشان‌دهندهٔ اهمیت نقش خیریه‌ها در ارتقای ظرفیت‌های جوامع محلی و کاهش فقر است و تاکنون در حوزهٔ آموزش، عمران روستایی، بهداشت و سلامت به موفقیت‌هایی رسیده است که در کل شامل این موارد هستند: تشویق و هدایت دختران و پسران روستایی به ادامه تحصیل از طریق شرکت در امتحانات پایان مقطع راهنمایی طرح تکمیلی، بهسازی منازل مسکونی احداثی از طرف بنیاد مسکن، احداث مسکن برای افراد نیازمند، احداث کتابخانه، احداث سرویس‌های بهداشتی، اقدام به آموزش کشت سبزیجات در منازل جهت مصرف اهالی، کاشت نهال در سطح معابر روستا، کاشت نهال مثمر در داخل حیاط منازل مسکونی، آموزش بهداشت خانواده و بهداشت فردی، آموزش نحوهٔ تغذیه نوزادان، شنوایی سنجی و بینایی سنجی، راه اندازی کارگاه پارچه‌بافی، گلیم و گلیم فرش، راه‌اندازی کارگاه خیاطی در رشته‌های راسته دوزی، مانتو دوزی، دامن دوزی و... (کسائی، ۱۳۸۹). این اقدامات نه تنها به کاهش مشکلات اقتصادی و اجتماعی روستاها کمک

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

می‌کند، بلکه بستر لازم برای ارتقای کیفیت زندگی ساکنان را نیز فراهم کرده است. تمرکز نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) بر توانمندسازی روستاییان نشان‌دهندهٔ تعهد آن به توسعهٔ پایدار و ایجاد تغییرات بنیادین در زندگی افراد است.

تصویر شمارهٔ یک- نقشهٔ منطقهٔ مورد مطالعه

در شهرستان قائن، در مجموع، ۵ روستا تحت پوشش نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) قرار دارند. این روستاها شامل ۳۱۹ خانوار با جمعیتی بالغ بر ۱۰۶۱ نفر هستند. به دلیل محدود بودن تعداد جامعهٔ آماری و امکان بررسی تمامی اعضای آن، روش نمونه‌گیری در این پژوهش به صورت تمام‌شماری انتخاب شده است.

جدول شمارهٔ دو- روستاهای مورد مطالعه در شهرستان قائن

نام روستا	جمعیت	تعداد	تعداد نمونه و خانوار تحت
گلگنج	۳۱۵	۱۰۶	۱۰۶
چدان	۸۶	۳۰	۳۰
جبار	۲۰۰	۵۸	۵۸
بخش آباد	۱۱۰	۲۹	۲۹

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

خرم آباد	۳۵۰	۹٦	۹٦
جمع کل	۹٥٤	۳۱۹	۳۱۹

برای ارزیابی پایایی پرسشنامه‌های تحقیق، تعداد ۳۰ پرسشنامه تکمیل شد. روایی این پرسشنامه‌ها پیش‌تر از طریق استخراج شاخص‌ها از ادبیات نظری و همچنین تأیید ۱۵ نفر از متخصصان حوزهٔ روستایی و نهادهای خیریه‌ای مورد تأیید قرار گرفته بود. پرسشنامه‌ها در روستاهای مورد مطالعه توزیع و تکمیل شدند و سپس داده‌های جمع‌آوری‌شده برای تحلیل وارد نرم‌افزار SPSS گردید.

بر اساس اطلاعات استخراج‌شده و محاسبات انجام‌شده، میزان آلفای کرونباخ برای بخش‌های مختلف پرسشنامه محاسبه شد. مقدار آلفای کرونباخ در میان شاخص‌های پژوهش برابر با ۰/۸۲ است. این مقدار نشان‌دهندهٔ سطح بالای پایایی ابزار اندازه‌گیری است و بیانگر آن است که شاخص‌های به‌کار رفته در پژوهش از همخوانی و انسجام مناسبی برخوردارند.

جدول شمارهٔ سه- ضریب آلفای کرونباخ

شاخص‌ها	تعداد شاخص‌ها	ضریب آلفای کرونباخ
اقتصادی	۸	۰/۹۰
کالبدی	۱۵	۰/۹۷
بهداشت و سلامت	۷	۰/۹٤
کارآفرینی	٦	۰/۸٦
اجتماعی – فرهنگی	۱۹	۰/۷٤
خودتعینی	٤	۰/۷۰
شایستگی	٥	۰/۷۸
معنی‌داری	٤	۰/۸۲
تأثیر	٤	۰/۷۷
اعتماد	٤	۰/۷۲

در گام‌های بعدی پژوهش، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار آماری SPSS و برای ترسیم نقشه از نرم افزار Arc GIS استفاده شد. از جمله روش‌های آماری استفاده شده در پژوهش، استفاده از همبستگی و تی تک نمونه‌ای [1] و همچنین از روش ماباک [2] برای رتبه‌بندی روستاها به لحاظ سنجش فعالیت نهاد خیریه‌ای و توانمندسازی می‌باشد.

[1] . One-sample t-test
[2] . MABAC

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]
[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

یافته‌های تحقیق

براساس تحلیل داده‌های جدول (٤)، ترکیب جنسیتی پاسخگویان نشان می‌دهد که ۵۳/۳ درصد از آنان مرد و ٤٦/۷ درصد زن هستند. از نظر وضعیت تأهل، ۷۰ درصد از پاسخگویان متأهل و ۳۰ درصد دیگر مجرد هستند. در بخش سطح تحصیلات، بیشترین فراوانی مربوط به افراد دارای مدرک دیپلم است که ٤۱/۷ درصد از جامعهٔ آماری را شامل می‌شوند، در حالی که کمترین میزان تحصیلات به افراد دارای مدرک فوق‌لیسانس با ۳/۱ درصد اختصاص دارد. از نظر وضعیت شغلی، ٤۲ درصد از پاسخگویان خانه‌دار هستند که بیشترین فراوانی را در این بخش تشکیل می‌دهند. پس از آن، دامداران و کشاورزان با ۲۷ درصد در رتبهٔ دوم قرار دارند، که این امر بازتاب‌دهندهٔ شغل اصلی در روستاهای مورد مطالعه است. ردهٔ سنی پاسخ‌دهندگان نشان می‌دهد که بیشترین تعداد مربوط به گروه سنی ۳۰ تا ٤۰ سال با ۵۱/۱ درصد است، در حالی که گروه سنی ۵۰ تا ٦۰ سال با ۲/۸ درصد، کمترین فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند. در بررسی وضعیت درآمدی، ٥٦/٤ درصد از پاسخگویان درآمدی در بازه ۲ تا ۵ میلیون تومان دارند که بالاترین درصد را تشکیل می‌دهد، در حالی که ۲۰/۱ درصد از آنان درآمدی بین ۵ تا ۱۰ میلیون تومان در ماه گزارش کرده‌اند. در نهایت، ٤٦/۱ درصد از پاسخگویان سابقهٔ تحت پوشش بودن در نهاد خیریه را بین ۱۰ تا ۲۰ سال گزارش کرده‌اند.

جدول شمارهٔ چهار-یافته‌های توصیفی

متغیر		فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۱۷۰	۵۳/۳
	زن	۱٤۹	٤٦/۷
وضعیت تأهل	متأهل	۲۲٤	۷۰
	مجرد	۹۵	۳۰
میزان تحصیلات	بی سواد	۵٦	۱۷/٦
	ابتدایی	٦۹	۲۱/٦
	دیپلم	۱۳۳	٤۱/۷
	لیسانس	۵۱	۱٦
	فوق لیسانس	۱۰	۳/۱
	آزاد	٦۱	۱۹
	بیکار	۲۱	۷
	خانه‌دار	۱۳٤	٤۲

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

وضعیت اشتغال	دامدار و کشاورز	۸۷	۲۷
	کارمند	۱۳	٤
	معلم	۳	۱
وضعیت سنی پاسخگویان	۱۵-۲۹	٤۳	۱۳/۵
	۳۰-٤۰	۱٦۳	۵۱/۱
	٤۰-۵۰	۱۰٤	۳۲/٦
وضعیت درآمد	۵۰-٦۰	۹	۲/۸
	کمتر از ۱ میلیون تومان	۳۱	۹/۷
	یک تا دو میلیون تومان	٤٤	۱۳/۸
	۲ تا ۵ میلیون تومان	۱۸۰	۵٦/٤
	۵ تا ۱۰ میلیون تومان	٦٤	۲۰/۱
سابقهٔ تحت پوشش نهادهای خیریه‌ای	کمتر از ۱۰ سال	۱۱۵	۳٦/۱
	۱۰ تا ۲۰ سال	۱٤۷	٤٦/۱
	۲۰ تا ۳۰ سال	٤۳	۱۳/۵
	بیشتر از ۳۰ سال	۱٤	٤/٤

ارزیابی وضعیت شاخص‌های توانمندسازی و فعالیت های توسعه‌ای در منطقه

براساس جدول (٤) بیشترین میانگین بعد خودتعینی متعلق به شاخص خودآغازگربودن با میانگین ۳/۸٤ می‌باشد و در بعد شایستگی متعلق به شاخص ریسک‌پذیربودن با میانگین ۳/٤۲ و در بعد معنی‌داری شاخص اهمیت داشتن کار دارای بیشترین میانگین با مقدار ۳/۵۱ و در بعد تأثیر شاخص اثربخشی با مقدار ۳/۲۵ و در بعد اعتماد نیز، شاخص صداقت با مقدار ۳/٤٦ دارای بیشترین میانگین می‌باشد. با توجه به نتایج می‌توان گفت که نهاد خیریهٔ امام علی (ع) توانسته است در تمامی ابعاد باعث توانمندی روستاییان در زمینه‌های مختلف شود.

جدول شمارهٔ پنج- درصد و فراوانی، میانگین و انحراف معیار شاخص‌های توانمندسازی

ابعاد	شاخص‌ها	درصد فراوانی					میانگین	انحراف معیار
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد		
خود تعیینی	هدایتگرمسؤولین	۵/۵	۸/۱	۲۳/۷	۲۸/۲	۳٤/٤	۳/۷۸	۱/۱۷
	خود آغازگر بودن	٤/۲	۹/۱	۱۸/۲	۳۵/٤	۳۳/۱	۳/۸٤	۱/۱۱

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

	خود مختاری	٢/٣	١١	٢٩/٥	٣٣/٤	٢٣/٧	٣/٦٥	١/٠٣
	دواطلبانه به کار پرداختن	٦/٥	١٠/٧	٢٩/٥	٢٩/٩	٢٣/٤	٣/٥٣	١/١٥
شایستگی	مصمم در انجام کار	١	٢٠/٥	٣٢/١	٢٩/٥	١٦/٩	٣/٤١	١/٠٢
	خلاقیت	٤/٢	٢١/٤	٢٣/٤	٢٠/٨	٢٠/١	٣/٣١	١/١٤
	خود اتکایی	٧/١	٢٦	٢٢/٧	٢٦/٦	١٧,٥	٣/٢١	١/٢١
	ریسک پذیر بودن	٠/٦	١٨/٢	٣٦/٧	٢٧/٦	١٦,٦	٣/٤٢	١/٠٠
	مسأله یابی	١/٦	١٧/٢	٣٥/١	٢٦/٣	١٩/٨	٣/٤٥	١/٠٤
معنی-داری	مسئولیت پذیری	٠	١٧/٥	٣٤/١	٣١/٨	١٦/٦	٣/٤٧	٠/٩٧
	اهمیت داشتن کار	٠/٣	٢٥/٣	٢٤/٧	٢٢/١	٢٧/٦	٣/٥١	١/١٥
	تفویض اختیار	٢/٣	٨/١٨	٣٢/١	٣٢/٨	١٤	٣/٣٧	١/٠١
	تشنه یادگیری	٢/٣	٢٠/٨	٣٦/٤	٢٢/٧	١٧/٩	٣/٣٣	١/٠٧
تأثیر	پذیرش رهبری	٣/٩	٣٣/٨	٢٥/٦	١٥/٦	٢١/١	٣/١٦	١/٢١
	ابتکار عمل	٢/٦	٢٩/٩	٣٦/٧	٢٢/١	٨,٨	٣/٠٥	٠/٩٩
	انگیزش درونی	١/٩	٣٢/٥	٢٨/٢	١٦/٢	٢١/١	٢/٨٥	١/٠٢
	اثربخشی	٠	٣٣/١	٢٧/٩	١٩/٥	١٩/٥	٣/٢٥	١/١٢
اعتماد	پذیرش اجتماعی	٠/٦	٢٩/٥	٣٧/٧	٢٢/١	١٠/١	٣/١١	٠/٩٧
	میزان تفاهم جمعی	١	٣٠/٥	٣٣/١	٩/١	٢٦/٣	٣/٢٩	١/١٩
	داشتن نگرش مثبت	٠	٢٣/٧	٣٠/٨	٢١/١	٢٤/٤	٣/١٧	١/١٦
	صداقت	٠	٣٠/٨	٢٣/٧	٢١/١	٢٤/٤	٣/٤٦	١/١٠

طبق جدول (٥) بیشترین میانگین در بین شاخص‌های بعد اقتصادی متعلق به شاخص افزایش مشاغل خانگی با مقدار ٣/٣٧ می‌باشد که نشانگر تأثیر نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) در ایجاد مشاغل خانگی بوده است و از طرفی این نهاد کمترین توجه را در افزایش انگیزهٔ سرمایه‌گذاری با میانگین ٢/٧٧ داشته است. نتایج نشان می‌دهد که نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) در ایجاد مشاغل خانگی برای روستاییان تأثیر مطلوبی داشته است و باعث شده است که مشاغل متعددی در روستاها ایجاد شود و از طرفی افزایش انگیزه سرمایه‌گذاری در روستاها بسیار کم بوده است و علت آن نبود سرمایه و زیرساخت‌های لازم برای سرمایه گذاری در روستا بوده است.

در بعد کالبدی، شاخص به کارگیری مصالح مقاوم در ساخت واحدهای مسکونی با میانگین ٣/٩٤ دارای بیشترین میانگین بوده است و کمترین توجه این نهاد در بعد کالبدی به شاخص هدایت فاضلاب روستا با مقدار میانگین ١/٩٨ بوده است و نتایج به دست آمده از این بعد بیانگر این است که نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) موجب وضعیت مطلوبی در جهت به کارگیری مصالح مقاوم در

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

ساخت واحدهای مسکونی شده است و مردم روستا نیز رضایتمندی زیادی را در این خصوص داشته‌اند. اما نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) در جهت هدایت فاضلاب روستا به دلیل جمعیت کم و کوچک بودن روستاها به این مسئله توجه کمتری داشته است. بیشترین میزان توجه نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) در بعد بهداشت و سلامت به شاخص افزایش سطح سلامت با میانگین ۳/۱۹ بوده است و کمترین توجه این نهاد به شاخص فراهم کردن آب آشامیدنی سالم با مقدار ۲/۰٦ می‌باشد که دلیل آن فاصله‌ی طولانی روستاها تا مراکز تامین آب شیرین و همچنین هزینه‌های هنگفت تامین آب آشامیدنی است. در بعد کارآفرینی بیشترین توجه را به شاخص ایجاد فرصت‌های شغلی جدید با میانگین ۳/۳۷ داشته و از طرفی کمترین توجه را به شاخص تخصیص منابع مالی به روستاییان جهت توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه با مقدار میانگین ۲/۹۳ داشته است. نتایج بیانگر این است که نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) در ایجاد فرصت‌های شغلی جدید اقدامات مطلوبی را انجام داده و این عامل توسعه روستا را در پیش خواهد داشت و از طرفی وضعیت تخصیص منابع مالی بسیار ناچیز بوده که باعث نارضایتی مددجویان شده است و در نهایت در بعد اجتماعی – فرهنگی بیشترین توجه را در شاخص تشویق به ادامه تحصیل با میانگین ٤/۹۷ داشته است و کمترین توجه را در شاخص برگزاری مراسم های ملی – مذهبی با مقدار میانگین ۳/۳۳ داشته است.

جدول شمارهٔ شش- درصد و فراوانی، میانگین و انحراف معیار شاخص‌های فعالیت توسعه‌ای نهاد خیریه

ابعاد	شاخص‌ها	درصد فراوانی					میانگین	انحراف معیار
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد		
اقتصادی	ایجاد اشتغال	٤۳/۲	۲۷/٦	۱۰/٤	۱٤/۹	۳/۹	۳/۰۹	۱/۲۲
	ارائهٔ وام در جهت ساخت مسکن	۹/٤	۲۹/۵	۳۸/٦	۱۳/٦	۱/۹	۲/۸۵	۱/۱۱
	افزایش انگیزهٔ سرمایه‌گذاری	۳۷/۷	۳۰/۸	۱۲/۳	۷/۸	۱/۹	۲/۷۷	۱/۱۵
	ایجاد اشتغال برای زنان	٤۳/۵	۲۸/۲	۱۳/۳	۱۱	۳/۹	۳/۰٤	۱/۱۷
	افزایش مشاغل خانگی	۳۰/۵	۳٤/۷	۱۲/۳	۱۲	۱۰/٤	۳/۳۷	۱/۳۱
	تضمین خرید تولیدات روستاییان	۱۱	۳۹/٦	۲٤/۷	۱۱/٤	۱۱/۷	۲/۷۸	۱/۲۳
	تنوع فعالیت‌های اقتصادی	۳٦/۷	۳۹/۷	۸	۱۳	۳/۲	۳/۰۷	۱/۱۲
	افزایش درآمد روستاییان	۳۹	۳۹	۱۳	۷/۸	۱/۳	۲/۹٤	۰/۹۷
	کمک تأمین مسکن مناسب	٤۲/۹	۳۳/۸	۱۳/۳	٦/٦	۱/٦	۲/۸٦	۱/۰۱
	جدا کردن دام از محل سکونت	۱/٦	٤۱/۲	۳٤/۷	۹/۰	۸/۱	۲/۹٦	۱/۱۷
	آسفالت کردن خیابان‌ها	۰/۰	٦۸/۸	۷/۰	۲۲/۰	۷/۵	۲/۱٦	۱/۸۱

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

کالبدی	مقاوم‌سازی واحدهای مسکونی	١/٦	٣٠/٢	٤٣/٥	١١/٧	١٠/٤	٣/٠٧	١/٠٦
	مرمت و بهسازی مساکن آسیب‌دیده	٤٧/٧	٢١/٨	١/٣	١٨/٥	٩/١	٣/١٥	١/٤٥
	هدایت فاضلاب	٦٨/٨	٧/٨	١٤/٣	٥/٨	٣/٢	١/٩٨	١/٥٥
	خیابان‌کشی و کوچه‌کشی	٨/١	٦٨/٠	١٣/٠	٦/٨	٣/٢	١/٩٩	١/٥٦
	نصب تابلو در کوچه‌ها	١/٧	٦٧/٠	٨/٤	١١/٧	٨/١	٢/٢٠	١/٨٣
	ایجاد محل دفع زباله	٧/١	٦٨/٨	١١/٠	٩/٧	٣/٢	٢/٠٣	١/٦١
	احداث پارک و محل بازی	٧١/٠	٤/٢	٨/٤	١٣/٦	١/٦	٢/٠٧	١/٦٠
	توجه به سیستم روشنایی معابر	٧١/٠	٤/٢	٨/٤	١٣/٦	١/٦	٢/٠٠	١/٦٠
	ایجاد مدارس نوساز و با کیفیت	٦٧/٢	١١/١	١١/٧	٨/١	١/٦	١/٩٧	١/٥٠
	ترویج به کارگیری مصالح مقاوم در ساخت واحدهای مسکونی	٠/٦	٣٣/٤	٤١/٢	٢١/١	٣/٦	٣/٩٤	٠/٨٤
	بهبود راه دسترسی داخل روستا	٧٠/٠	٩/١	٦/٥	٩/٤	٥٦/٥	٢/٠٩	١/٧١
	توسعه زیرساخت‌های ارژی (گاز، برق، آب)	٠/٦	٧٠	٥/٥	٨/٤	١٣/٣	٢/١٥	١/٧٤
بهداشت و سلامت	فراهم کردن آب آشامیدنی سالم	٦٨/٤	٥/٥	١٤	٨/٨	٣/٥	٢/٠٦	١/٦١
	برگزاری دوره‌های آموزشی امور بهداشتی	٣٦/٧	٤٠/٦	١٥/٩	٣/٦	٣/٢	٢/٩٦	٠/٩٨
	تشویق به بیمه شدن	٤٢/٩	٣٥/٧	١٣	٥/٥	٢/٩	٢/٩٠	١/٠٢
	افزایش سطح سلامت	٣٣/١	٣٧/٣	٩/٤	١٧/٩	٢/٣	٣/١٩	١/١٥
	اصلاح الگوی تغذیه	٥٢/٣	٢٠/٨	١٤	٣/٩	٩/١	٢/٩٧	١/٢٨
	ترویج و آموزش بهداشت فردی و خانوادگی (مسواک و...(	٤٦/٦	٢٥	٨/١	١٦/٢	٤/٢	٣/٠٧	١/٢٦
کارآفرینی	تشویق کسب و کارهای گروهی و مشارکتی	٤٦/٤	٢٥	٨/١	١٦/٢	٤/٢	٣/٠٧	١/٢٦
	برگزاری دوره‌های آموزشی کارآفرینی	٣٥/٤	٤٠/٩	١٥/٦	٥/٨	٢/٣	٢/٩٩	٠/٩٨
	احداث و توسعه بازارهای محلی	٤٠/٦	٣٤/١	١٤/٩	٨/٤	١/٩	٢/٩٧	١/٠٣
	تخصیص منابع مالی به روستائیان جهت توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه	٥٢/٩	٢٢/٧	٩/١	٨/٨	٦/٥	٢/٩٣	١/٢٥

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

	بازاریابی تولیدات	۴۰/۳	۳۴/۱	۹/۷	۸/۴	۷/۵	۳/۰۹	۱/۲۳
	ایجاد فرصت‌های شغلی جدید	۳۰/۲	۲۶/۳	۲۴	۱۴	۵/۵	۳/۳۷	۱/۲۲
فرهنگی و اجتماعی	فرهنگ‌سازی در جهت فعالیت-های دینی و مذهبی	۲۹	۲۵/۶	۱۰/۷	۲۵	۹/۴	۳/۵۸	۱/۴۰
	برگزاری کلاس‌های آموزش احکام دینی	۲۳/۴	۳۰/۲	۲۳/۱	۱۵/۶	۷/۸	۳/۵۳	۱/۲۴
	برگزاری مراسم‌هایملی و مذهبی	۲۶/۳	۳۲/۱	۲۶/۳	۱۱/۷	۳/۶	۳/۳۳	۱/۱۱
	کاهش مهاجرت	۳۲/۱	۱۹/۵	۲۲/۴	۱۷/۲	۸/۸	۳/۵۱	۱/۳۳
	تشویق ادامهٔ تحصیل	۱۵/۳	۱۵/۹	۳۰/۵	۳۲/۸	۵/۵	۴/۹۷	۱/۱۶
	توسعه و ترویج فعالیت‌های خیریه‌ای	۱۳	۱۱	۴۰/۶	۲۶	۹/۴	۴/۰۸	۱/۱۲
	فرهنگ‌سازی و آموزش مهارت‌های زندگی	۱۱	۲۷/۳	۴۰/۳	۱۹/۲	۲/۳	۳/۷۴	۰/۹۷
	فرهنگ‌سازی توسعهٔ فضای سبز	۹/۷	۲۲/۷	۳۵/۱	۱۹/۲	۱۳/۳	۴/۰۴	۱/۱۶
	ارتقاء سطح مهارت‌آموزیو فنون	۸/۵۸	۲۶	۴۳/۵	۱۸/۵	۳/۲	۳/۸۱	۰/۹۵
	افزایش مشارکت (بازسازی مسکن و ....)	۹/۱۵	۱۰/۴	۲۷/۹	۲۶/۹	۱۸/۸	۴/۲۲	۱/۳۱
	افزایش انگیزه‌های تعلق مکانی	۱۵/۷	۲۲/۴	۲۷/۹	۲۹/۲	۵/۵	۳/۸۳	۱/۱۷
	توزیع عادلانهٔ امکانات	۱۲	۲۸/۹	۳۶/۷	۲۱/۸	۱/۳	۴/۱۰	۱/۳۰
	کمک به ایتام و نیازمندان	۱۱	۲۲	۲۶	۳۱	۱	۳/۷۲	۰/۹۸
	ایجاد روحیهٔ اعتماد	۹/۷	۲۹/۲	۳۲/۱	۱۷/۵	۱۱/۴	۳/۹۲	۱/۱۴
	ایجاد همبستگی	۹/۷	۲۸/۹	۳۹	۱۶/۲	۶/۲	۳/۸۰	۱/۰۳
	ایجاد امنیت	۱۶/۶	۲۰/۷	۲۶/۳	۲۴	۲۲/۴	۴/۲۵	۱/۳۶
	استحکام خانواده	۱۶/۳	۲۱/۴	۲۲/۴	۳۷	۲/۹	۳/۸۸	۱/۱۸
	افزایش امید به زندگی	۱۳	۲۵	۳۰/۸	۲۶	۴/۹	۳/۸۳	۱/۱۳
	افزایش توانمندسازی	۹/۴	۱۵/۳	۴۱/۲	۲۲/۱	۱۲	۴/۱۲	۱/۱۰

در ادامهٔ تحلیل با توجه به نرمال بودن متغیرهای تحقیق به لحاظ توزیع (جدول۷)، برای تحلیل-های استنباطی پژوهش حاضر از آزمون‌های پارامتریک استفاده گردید.

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

جدول شمارهٔ هفت- نتایج بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش

ابعاد	چولگی		کشیدگی		نتیجهٔ آزمون
	ضریب	خطا	ضریب	خطا	
اقتصادی	۰/۷۹	۰/۱۳	-۱/۰٤	۰/۲۷	تأیید نرمال بودن
کالبدی	۰/۸۳	۰/۱۳	-۱/۲٤	۰/۲۷	تأیید نرمال بودن
بهداشت و سلامت	۰/۸۹	۰/۱۳	-۰/۹۵	۰/۲۷	تأیید نرمال بودن
کارآفرینی	۰/۸۰	۰/۱۳	-۰/۷۹	۰/۲۷	تأیید نرمال بودن
اجتماعی – فرهنگی	-۰/۳۷	۰/۱۳	-۰/۸٦	۰/۲۷	تأیید نرمال بودن
خودتعینی	-۰/٦۵	۰/۱۳	-۰/۰٤	۰/۲۷	تأیید نرمال بودن
شایستگی	-۰/۰۳	۰/۱۳	-۱/۲۳	۰/۲۷	تأیید نرمال بودن
معنی‌داری	-۰/۰۰۸	۰/۱۳	-۱/۳۲	۰/۲۷	تأیید نرمال بودن
تأثیر	۰/٤۷	۰/۱۳	-۱/۰۱	۰/۲۷	تأیید نرمال بودن
اعتماد	۰/۲۲	۰/۱۳	-۰/۹۹	۰/۲۷	تأیید نرمال بودن

بررسی میانگین ابعاد توانمندسازی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

در این قسمت، به بررسی میانگین ابعاد تحقیق با توجه به نظر افراد پاسخگو در مورد ابعاد توانمندسازی (خودتعینی، شایستگی، معنی‌داری، تأثیر، اعتماد) از آزمون تی تک نمونه‌ای با در نظر گرفتن ارزش میانه ۳ استفاده گردید.

براساس نتایج به دست آمده، میانگین واقعی نظر پاسخگویان در تمامی ابعاد، بیشتر از حد متوسط است که از نظر مطلوبیت عددی مورد آزمون (میانگین ۳)، می‌توان به مطلوبیت و رضایت-بخش بودن وضعیت توانمندسازی در منطقهٔ مورد مطالعه پی‌برد. همچنین با توجه به سطح معناداری به دست آمده برای شاخص‌ها که کمتر از ۰/۰۵ است، نتایج قابلیت تعمیم به کل روستاییان را دارد و با توجه به جدول (۸)، کمترین و نامطلوب‌ترین میانگین محاسبه‌شده، برابر با مقدار ۳/۱۷ به بعد تأثیر تعلق دارد.

جدول شمارهٔ هشت- بررسی مقایسهٔ میانگین در بین ابعاد توانمندسازی

متغیرها	میانگین	مقدار t	درجهٔ آزادی	سطح معناداری	خطای استاندارد میانگین	سطح اطمینان ۹۵٪	
						حد بالا	حد پایین
خود تعیینی	۳/۷۰	۱۷/٤۵	۳۱۹	۰/۰۰	۰/۰٤۰	۰/۷۷	۰/٦۲

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

شایستگی	۳/۳۶	۸/۰۰	۳۱۹	۰/۰۰	۰/۰۴۵	۰/۴۵	۰/۲۷
معنی‌داری	۳/۴۲	۸/۷۱	۳۱۹	۰/۰۰	۰/۰۴۸	۰/۵۱	۰/۳۲
تأثیر	۳/۱۷	۳/۴۴	۳۱۹	۰/۰۰	۰/۰۴۹	۰/۲۶	۰/۰۷
اعتماد	۳/۲۵	۵/۵۷	۳۱۹	۰/۰۰	۰/۰۴۶	۰/۳۵	۰/۱۶

بررسی میانگین ابعاد فعالیت‌های توسعه‌ای نهاد خیریه امام علی (ع) با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

در این قسمت نیز، به بررسی میانگین ابعاد تحقیق با توجه به نظر افراد پاسخگو در مورد فعالیت-های توسعه‌ای نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) (اقتصادی، کالبدی، بهداشت و سلامت، کارآفرینی، اجتماعی-فرهنگی) از آزمون تی تک نمونه‌ای با در نظر گرفتن ارزش میانه ۳ استفاده گردید.

براساس نتایج بدست آمده، میانگین واقعی نظر پاسخگویان در ابعاد کارآفرینی و فرهنگی-اجتماعی به ترتیب ۳/۰۶ و ۳/۸۵ می‌باشد که بیشتر از حد متوسط است. که از نظر مطلوبیت عددی مورد آزمون (میانگین ۳)، می‌توان به مطلوبیت و رضایت بخش بودن وضعیت این دو بعد در منطقه مورد مطالعه پی‌برد. و با توجه به سطح معناداری به دست آمده برای شاخص ها که کمتر از ۰/۰۵ است، نتایج قابلیت تعمیم به کل روستاییان را دارد و با توجه به جدول (۹) و مطلوبیت عددی مورد آزمون (میانگین ۳)، کمترین و نامطلوب‌ترین میانگین محاسبه‌شده متعلق به بعد اقتصادی، کالبدی و بهداشت و سلامت با مقدار ۲/۹۸، ۲/۴۳، ۲/۸۶ است که می‌توان به رضایت بخش نبودن وضعیت این ابعاد در منطقه مورد مطالعه پی‌برد.

جدول شمارهٔ نه-بررسی میانگین ابعاد فعالیت‌های توسعه‌ای نهاد خیریه‌ای امام علی (ع)

متغیرها	میانگین	مقدار t	درجهٔ آزادی	سطح معناداری	خطای استاندارد میانگین	سطح اطمینان ۹۵٪	
						حد بالا	حد پایین
اقتصادی	۲/۹۸	-۰/۲۴	۳۱۹	۰/۶۰	۰/۰۵	۰/۰۸	-۰/۱۱
کالبدی	۲/۴۳	-۷/۵۲	۳۱۹	۰/۰۰	۰/۰۷	-۰/۴۱	-۰/۷۰
بهداشت و سلامت	۲/۸۶	-۲/۳۷	۳۱۹	۰/۰۱	۰/۰۵	-۰/۰۲	-۰/۲۵
کارآفرینی	۳/۰۶	۱/۳۶	۳۱۹	۰/۱۷	۰/۰۵	۰/۱۷	-۰/۰۳
فرهنگی و اجتماعی	۳/۸۵	۳۰/۲۶	۳۱۹	۰/۰۰	۰/۰۲	۰/۹۱	۰/۸۰

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

بررسی میانگین توانمندسازی و فعالیت‌های توسعه‌ای نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

در ادامه نیز، برای ارزیابی شاخص‌های توانمندسازی و فعالیت‌های توسعه‌ای نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) خیریه از آزمون تی تک نمونه‌ای بهره گرفته‌شد. در این قسمت با بهره مندشدن از آزمون تی تک نمونه‌ای به مقایسه میانگین نظری (۳) که مقدار متوسط در نظر گرفته شده‌است، پرداخته می‌شود. بررسی نتایج جدول (۱۰) نشان می‌دهد که بعد توانمندسازی دارای بشترین میانگین با مقدار ۳/۳۸ در مقایسه با بعد فعالیت‌های توسعه‌ای نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) با مقدار ۳/۰٤ می‌باشد که از نظر مطلوبیت عددی مورد آزمون (میانگین ۳)، می‌توان به مطلوبیت و رضایت بخش بودن وضعیت این ابعاد در منطقه مورد مطالعه پی‌برد. و با توجه به سطح معناداری به دست آمده برای شاخص‌ها که کمتر از ۰/۰۵ است، نتایج قابلیت تعمیم به کل روستاییان را دارد.

جدول شمارهٔ ده- نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای بین شاخص‌های توانمندسازی و فعالیت‌های توسعه‌ای نهاد خیریه‌ای امام علی (ع)

متغیرها	میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری	خطای استاندارد میانگین	سطح اطمینان ۹۵٪	
						حد بالا	حد پایین
توانمندسازی	۳/۳۸	۱۰/٦٤	۳۱۹	۰/۰۰	۰/۰۳	۰/٤٥	۰/۳۱
فعالیت های توسعه ای نهاد خیریه ای امام علی (ع)	۳/۰٤	۰/۸۵	۳۱۹	۰/۳۹	۰/۰۵	۰/۱٤	-۰/۰۵

بررسی همبستگی بین توانمندسازی و فعالیت‌های توسعه‌ای نهاد خیریه‌ای امام علی (ع)

در این قسمت به بررسی بین توانمندسازی و فعالیت‌های توسعه‌ای نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) پرداخته شده است که طبق بررسی‌های صورت گرفته در جدول (۱۱) مشخص شد که مقدار سطح معناداری در این متغیرها کمتر از ۰/۰۱ بوده که بیانگر رابطهٔ مستقیم و معنادار بین توانمندسازی و فعالیت‌های توسعه‌ای نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) می‌باشد. با توجه به این، می‌توان گفت فعالیت-های توسعه‌ای نهاد خیریه باعث توانمندسازی بسیاری از روستاییان شده است و توانسته است با اقدامات توسعه‌ای خود گامی در جهت توسعه مناطق روستایی بردارد.

جدول شمارهٔ یازده- همبستگی بین توانمندسازی و فعالیت‌های توسعه‌ای نهاد خیریه‌ای امام علی (ع)

متغیر	همبستگی اسپیرمن	سطح معناداری
فعالیت های توسعه‌ای نهاد خیریه امام علی (ع) و توانمندسازی	۰۸۰۱	۰/۰۰۱

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

رتبه‌بندی روستاهای مورد مطالعه در زمینه فعالیت‌های توسعه‌ای و توانمندسازی نهاد خیریه‌ای امام علی (ع)

در جهت رتبه‌بندی روستاهای مورد مطالعه در زمینه فعالیت‌های توسعه‌ای وتوانمندسازی نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) از مدل ماباک[1] استفاده شده است. روش ماباک، تخمین مقایسهٔ سطوح مبتنی بر بردار چندشاخصه می‌باشد (پاموکار و سایرکویک[2]، ۲۰۱۵). لذا با توجه به جدول (۱۲)، بهترین روستای مورد مطالعه در زمینهٔ فعالیت‌های توسعه‌ای روستای خرم‌آباد است که علت اصلی آن را می‌توان قرارگرفتن این روستا در مجموعهٔ محروم‌ترین روستاها و پایهٔ مطالعاتی نهاد خیریه در شهرستان قاین جهت نیل به اهداف توسعه دانست. و باتوجه به جدول (۱۲)، بهترین روستای مورد مطالعه نیز در زمینهٔ توانمندسازی روستای خرم‌آباد بوده است که نشان‌دهندهٔ این است که فعالیت-های توسعه‌ای نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) در زمینه‌های (اقتصادی، کالبدی، بهداشت و سلامت، کارآفرینی، اجتماعی-فرهنگی) باعث توانمندسازی روستاییان و توسعهٔ روستا شده است.

جدول شمارهٔ دوازده- انتخاب گزینهٔ بهینه و رتبه‌بندی روستاها در زمینهٔ فعالیت‌های توسعه‌ای نهاد خیریه‌ای امام علی (ع)

نام روستا	امتیاز نهایی[3]	رتبه
بخش آباد	-۰/۱٤٤	۳
جبار	-۰/۱٤٥	٤
چدان	-۰/۱٥۱	٥
خرم آباد	۰/۸۳۷	۱
گلگنج	۰/۱٤٦	۲

جدول شمارهٔ سیزده- انتخاب گزینه بهینه و رتبه‌بندی روستاها در زمینهٔ توانمندسازی

رتبه‌بندی نهایی	امتیاز نهایی	رتبه
بخش آباد	-۰/۳۱۱	٥
جبار	-۰/۱۹٦	٤
چدان	۰/۰۱۷	۳
خرم آباد	۰/٦۲٤	۱
گلگنج	۰/۱۱۰	۲

1. MABAC (Multi-Attributive Border Approximation area Comparison)
2. Pamucar, D., Cirovic, G.
3. Si

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

بحث و نتیجه‌گیری

از مهم‌ترین عواملی که می‌تواند به پیشبرد توسعهٔ روستایی کمک کند و نقشی تأثیرگذار ایفا کند، نهادهای خیریه هستند. این نهادها با جلب مشارکت‌های مردمی و حمایت‌های خیرین، در رفع کمبودها و تأمین نیازهای متنوع اقتصادی، علمی، فرهنگی، مذهبی و... مورد استفاده قرار می‌گیرند. در شرایط کنونی که دولت‌ها و بخش خصوصی در مقابله با فقر و محرومیت موفقیت چشمگیری نداشته‌اند، توجه به نقش بخش غیرانتفاعی، یا همان بخش سوم اقتصاد، به‌طور فزاینده‌ای اهمیت یافته است. نهادهای خیریه‌ای در سراسر جهان به‌عنوان بخشی از سازمان‌های غیردولتی[1] عمل می‌کنند و شامل انواع بنیادها، سازمان‌ها، جمعیت‌ها، صندوق‌های قرض‌الحسنه و مراکز غیرانتفاعی هستند. این نهادها خدمات انسان‌دوستانهٔ خود را به‌صورت داوطلبانه و بدون اهداف مادی ارائه می‌دهند، نظیر خدمات بنیادهایی که از سوی دولت‌ها یا مراکز نیمه‌دولتی حمایت می‌شوند. به بیان دیگر، سازمان‌های خیریه زیرمجموعه‌ای از سازمان‌های غیردولتی هستند که با اهداف غیرسیاسی، غیرانتفاعی و غیر اقتصادی، در راستای تحقق اهداف خیرخواهانه فعالیت می‌کنند. این سازمان‌ها طبق قوانین و ضوابط مشخصی شکل گرفته‌اند و مأموریت خود را در زمینه‌های خاصی دنبال می‌کنند.

نتایج تحلیل‌ها نشان می‌دهد که نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) در ابعاد مختلف تأثیرات متعددی داشته است:

در بعد اقتصادی، این نهاد نقش مهمی در ایجاد مشاغل خانگی برای روستاییان ایفا کرده است و توانسته است مشاغل جدیدی را در روستاها ایجاد کند. با این حال، کمبود سرمایه و زیرساخت‌های لازم باعث شده که انگیزهٔ سرمایه‌گذاری در این مناطق بسیار محدود باشد. در بعد کالبدی، نهاد خیریه‌ای امام علی (ع) توانسته است وضعیت مطلوبی در به‌کارگیری مصالح مقاوم برای ساخت واحدهای مسکونی ایجاد کند که رضایت بالای مردم روستاها را به دنبال داشته است. بااین‌حال، به دلیل کوچک بودن روستاها و جمعیت کم، هدایت فاضلاب روستا کمتر مورد توجه قرار گرفته است. در حوزهٔ بهداشت و سلامت، این نهاد بیشترین تمرکز خود را بر ارتقای سطح سلامت روستاییان قرار داده است. بااین‌وجود، در تأمین آب آشامیدنی سالم موفقیت چندانی نداشته است که دلیل آن، فاصله زیاد روستاها از مراکز تأمین آب شیرین و هزینه‌های بالای این تأمین عنوان شده است. در بعد کارآفرینی، این نهاد تلاش‌های مؤثری برای ایجاد فرصت‌های شغلی جدید انجام

[1]. NGO

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

داده است که می‌تواند به توسعهٔ اقتصادی روستاها کمک کند، اما تخصیص محدود منابع مالی نارضایتی مددجویان را به دنبال داشته است. در بعد اجتماعی و فرهنگی، بیشترین توجه به تشویق جوانان به ادامه تحصیل معطوف شده است که در زمینهٔ توسعهٔ آموزشی روستاها نتایج مطلوبی به همراه داشته است. بااین‌حال، کمترین توجه به برگزاری مراسم‌های ملی و مذهبی صورت گرفته است که این مسأله نارضایتی مددجویان و روستاییان را به دنبال داشته است.

مقایسهٔ یافته‌های پژوهش حاضر با پیشینه نشان می‌دهد که نهاد خیریه امام علی (ع) مشابه پژوهش‌های بوزرجمهری و جوانی (۱۴۰۱) و داس و همکاران (۲۰۲۲) توانسته است در ایجاد مشاغل خانگی و بهبود اقتصادی مؤثر باشد، اما همچون پژوهش آگراوال و همکاران (۲۰۲۱)، کمبود منابع مالی و زیرساخت‌ها مانع توسعهٔ کامل شده است. در ابعاد اجتماعی و فرهنگی، نتایج با مطالعات یوسفی و میرزایی (۱۴۰۰) و هیبز (۲۰۲۲) همسو است و نشان‌دهندهٔ تأثیر مثبت بر تشویق به تحصیل و مشارکت اجتماعی است، اما ضعف در شاخص‌هایی نظیر برگزاری مراسم‌های ملی-مذهبی، مشهود است. در بعد کالبدی، یافته‌ها با پژوهش وانگ و همکاران (۲۰۲۰) هم‌راستا است و بر بهبود ساخت‌وساز مسکن تأکید دارد، درحالی‌که توجه کمتری به زیرساخت‌هایی مانند هدایت فاضلاب مشاهده می‌شود. نقش دولت و سیاست‌گذاری در هر دو نیز به‌عنوان عنصری کلیدی برای رفع محدودیت‌ها مطرح شده است.

پیشنهادات برای بهبود فعالیت‌های نهادهای خیریه و افزایش توانمندسازی روستاییان:

- افزایش اعتماد به مردم و ساکنان مناطق محروم برای توسعهٔ همه‌جانبهٔ روستاها.
- توجه ویژه به جوانان به منظور ارتقاء توسعهٔ روستایی.
- ارتقای مشارکت زنان در امور مربوط به روستاها.
- برگزاری جلسات مشترک میان مسؤولین و مردم روستا برای یافتن راه‌حل‌هایی جهت رفع مشکلات.

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

منابع

۱. ازکیا، مصطفی (۱۳۹۳) **توسعهٔ روستایی با تأکید بر جامعه‌شناسی توسعه**، تهران: کیهان.

۲. بذرافشان، جواد و مهرشاد مهرطولابی نژاد (۱۳۹۵) «تحلیل و بررسی اثرات سرمایه‌گذاری بر توانمندسازی و رفاه خانوارهای روستایی (دهستان ملاوی شهرستان پلدختر)»، **پژوهش و برنامه-ریزی روستایی**، ۱۵: ۱۹۵-۱۷۹.

۳. بوزرجمهری، خدیجه و خدیجه جوانی (۱٤۰۱) «نقش سازمان‌های مردم‌نهاد (NGO) در توانمندسازی زنان روستایی (مورد مطالعه: روستاهای شهرستان رشتخوار، استان خراسان رضوی)»، **پژوهش‌های جغرافیای انسانی**، ٥٤(۲): ۷۵۱-۷۳۵.

٤. بهار، مهری و مریم فروغی (۱۳۹۷) «واکاوی نقش خیریه‌ها در تولید و تداوم فقر زنانه»، **زن در توسعه و سیاست**، ۱٦(۱): ۲۷-٤۹.

٥. توسلی، غلامعباس (۱۳۸۰) **مشارکت اجتماعی و توسعهٔ روستایی در ایران**، تهران: دانشگاه تهران.

٦. جلالیان، حمید؛ خدایی، سعید؛ و عیوض امینی قواقلو (۱۳۹٦) «اثرات اجرای طرح هادی بر توسعهٔ کالبدی سکونتگاه‌های روستایی (مطالعهٔ موردی: بخش ثمرین در شهرستان اردبیل)»، **پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی**، ٦(۱): ۱۸-۱.

۷. حاجی بابائی، نوروز و علی‌اکبر رضایی (۱٤۰۲) «طراحی و تبیین مدل بومی توانمندسازی در سازمان‌های مردم‌نهاد کسب‌وکارگرا»، **اقتصاد مالی**، ۱۷(۱): ۲۷٦-۲٥۳.

۸. حیدری ساربان، وکیل (۱۳۹۱) «توانمندسازی گامی اساسی در جهت نیل به توسعهٔ روستایی (مطالعهٔ موردی: شهرستان مشگین‌شهر)»، **تحقیقات جغرافیایی**، ۲۷(۱۰٦): ۱۸۸-۱٦۹.

۹. حیدری ساربان، وکیل (۱۳۹۷) «نقش توانمندسازی روان‌شناختی در تقویت کارآفرینی روستایی (مطالعهٔ موردی: استان اردبیل)»، **جغرافیا و توسعه**، ۱۱(۲۰)، ۳٥-٥۰.

۱۰. دانائی، علی؛ ولی شریعت پناهی، مجید و مسعود مهدوی (۱۳۹٦) «تحلیل نقش شاخص-های (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی) کیفیت زندگی در توسعهٔ پایدار روستایی (مطالعهٔ موردی: دهستان بهمئی گرمسیری، شهرستان بهمئی از توابع استان کهگیلویه و بویراحمد)»، **جغرافیایی سرزمین**، ۱٤(۱): ۹۲-۷۱.

۱۱. رضوانی، محمدرضا (۱۳۹۰) **مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی روستایی در ایران**، تهران: قومس.

۱۲. شریفی، علی (۱۳۹۸) **نقش مشارکت محلی در توسعهٔ پایدار روستایی**، تهران: آگاه.

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

۱۳. شفیعی ثابت، ناصر بهزاد و دوستی سبزی (۱۳۹۵) «ارزیابی میزان رضایتمندی روستاییان از کیفیت خدمات شرکت آب و فاضلاب روستایی براساس مدل سروکوال (مطالعهٔ موردی: سکونتگاه‌های روستایی شهرستان دلفان استان لرستان)»، **پژوهش‌های روستایی**، ۷(۱): ۱۳۸-۱۱۳.

۱٤. صرافی زاده، اصغر و مریم حاجی انزهائی (۱۳۸۹) «موانع توانمندسازی نیروی انسانی سازمان‌های غیردولتی فعال در شهر تهران»، **پژوهش‌های مدیریت**، ۲۱(۲): ۱۳۰-۱۱۹.

۱۵. طالبی دلیر، معصومه و پروانه شبان طاهری (۱۳۹۳) بررسی نقش و تأثیر توانمندسازی در بهبود فعالیت‌های سازمان‌های مردم نهاد با تأکید بر توسعهٔ پایدار جامعهٔ ایران»، **کنگرهٔ ملی پژوهش-های کاربردی علوم انسانی اسلامی** ، گرگان، ایران.

۱٦. طالشی، مصطفی؛ شاطریان، محسن و محمود گنجی‌پور (۱٤۰۰) «نقش دولت در توانمندسازی جوامع روستایی (مورد مطالعه: ناحیه کاشان در ایران مرکزی)»، **علمی کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی**، ۹(۲): ۲۲۲-۲۰٤.

۱۷. عبادی، صادق (۱۳۸٦) «بنیادها و مؤسسات خیریهٔ غیر وقفی در ایران (نقد و ارزیابی)»، **وقف میراث جاودان**، ۲۷: ۳۳-۲٤.

۱۸. کسائی، سیداکبر (۱۳۸۹) **دفترچهٔ راهنمای مؤسسه امام علی (ع)**. تهران.

۱۹. گنجلو، عاطفه و ساناز سعیدی‌مفرد (۱۳۹۸) «نقش سازمان‌های مردم‌نهاد و تشکل‌های محلی در توانمندسازی اجتماعی سکونتگاه‌های غیررسمی»، **تحقیقات جغرافیایی**، ۳٤(٤): ٤۹۱-٤۸۳.

۲۰. متوسلی، فاطمه و حسین حاجی‌علیلو (۱۳۹۹) «واکاوی نقش توانمندی روان‌شناختی دهیاران در روند مدیریت و توسعهٔ روستایی (مطالعهٔ موردی: دهستان رشتخوار)»، **پژوهش‌های جغرافیایی**، ۵۰(۱)، ۹-۲۵.

۲۱. مسعودی پور، سعید و محسن باقری نصرآبادی (۱۳۹۷) «اولویت‌بندی مسائل کلیدی در نظام حکمرانی بخش دولتی و غیر دولتی ایران در حوزهٔ خیریه‌ها»، **سیاست‌گذاری عمومی**، ٤(۳): ۱٤۱-۱۵۸.

۲۲. مهاجری، شهناز؛ مجردی، غلامحسین و مهین بادسار (۱۳۹۹) «بررسی نقش عوامل اجتماعی و روان‌شناختی بر توانمندسازی زنان روستایی سرپرست خانوار تحت پوشش کمیتهٔ امداد (مطالعهٔ موردی: شهرستان عباس‌آباد)»، **تحقیقات اقتصاد و توسعهٔ کشاورزی ایران**، ٤۷(۱)، ۲۱۱-۲۲۵.

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

۲۳. میرزایی، حسین؛ غفاری، غلامرضا و علیرضا کریمی (۱۳۸۹) «توانمندسازی، صنعتی شدن و عوامل زمینه‌ای مؤثر بر آن (مطالعهٔ موردی: مناطق روستایی شهرستان قروه)»، **پژوهش‌های روستایی**، ۱(٤): ۱۲۸-۹۹.

۲٤. همتی نژاد، هادی؛ رنجبر، مقصود؛ عسکری، مهدی و سید وحید حسینی (۱۳۹۷) «بررسی نقش سازمان های غیردولتی در افزایش سرمایهٔ اجتماعی و تأثیر آن بر توسعهٔ در ایران (مورد مطالعه استان قم)»، **سپهر سیاست**، ۱٦(۵): ۱۸۸-۱٦۳.

۲۵. یوسفی، محمدرضا و خلیل میرزایی (۱٤۰۰) «نقش سازمان‌های مردم‌نهاد و توانمندسازی اجتماعی - فرهنگی جوانان شهر تهران در توسعهٔ اجتماعی پایدار در سال ۱۳۹۹»، **جامعه‌پژوهی فرهنگی**، ۱۲(٤): ۱۷۸-۱٤۳.

26. Agrawal, A., Gandhi, P., Khare, P. (2021) «Women empowerment through entrepreneurship: case study of a social entrepreneurial intervention in rural India». **International Journal of Organizational Analysis**, 31(4): 1122-1142.

27. Al Hakim, Gh. Bettina, L. b., Poh, Y. N., Bronwyn, P. W. (2022) «Women's Empowerment as an Outcome of NGO Projects: Is the Current Approach Sustainable? », **Administrative Sciences**, 12(2): 1-23.

28. Aslam Shah, N. (2020) «Role and Contribution of Non-Governmental Organizations in Women Empowerment: A Case Study of the All-Pakistan Women's Association». **Building Sustainable Communities**, 1: 263-284.

29. Chambers, R. (1997) **whose reality counts? Putting the first last**. Intermediate Technology Publications.

30. Dass, M., Kunasekaran, P., Kaur, Ch., Gill, S. S. (2022) «Exploring the Role of Community Empowerment in Urban Poverty Eradication in Kuala Lumpur», **Malaysia. Sustainability,** 14(18): 1-9.

31. Flintan, F., Eba, B. (2023) «Participatory rangeland management: A vehicle for pastoralist women's empowerment in Ethiopia. Pastoralism: Research», **Policy and Practice,** 13(23): 1-13.

32. Hibbs, L. (2022) «I could do that!"– The role of a women's non-governmental organization in increasing women's psychological empowerment and civic participation in Wales», **Women's Studies International Forum,** 102557: 1-10.

33. Narayan, D. (2002) **Empowerment and poverty reduction: A sourcebook**. World Bank Publications.

34. Pamucar, D., Cirovic, G. (2015) «The selection of transport and handling resources in logistics centers using Multi-Attributive Border

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]

Approximation Area Comparison (MABAC) », **Expert systems with applications**, 6(42): 3016-3028.

35. Pretty, J. N. (1995) «Participatory learning for sustainable agriculture». **World Development**, 23(8), 1247-1263.

36. Rappaport, J. (1987) T«erms of empowerment/exemplars of prevention: Toward a theory for community psychology». **American Journal of Community Psychology**, 15(2), 121-148.

37. Wang, Y., Cao, H., Yuan, Y., Zhang, R. (2020) «Empowerment through emotional connection and capacity building: Public participation through environmental non-governmental organizations». **Environmental Impact Assessment Review**, 80(1): 1-9.

38. Zimmerman, M. A. (2000) «Empowerment theory: Psychological, organizational, and community levels of analysis». **Handbook of Community Psychology**, 43-63.

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOI: 10.61882/scds.13.2.48]